

Toeschrijving van een gipsreliëf uit de collectie van het KOG.

Frans Klein

Bij het zoeken naar gipsafgietsels van penningen in de collectie van het Rijksmuseum stuitte ik op BK-KOG-8349, een reliëf in gips met een portret van een man en profil. Het randschrift zegt 'P. Paul Rubens'. Het reliëf wordt gedateerd '1846 - 1867', en de maker is onbekend: een eerdere toeschrijving aan Adolphe Jouvenel (1798-1867) is verworpen.

Afb. Adolphe Jouvenel, P. Paul Rubens, reliëf van gips, 1846-1867 (BK-KOG-8349), Koninklijk Oudheidkundig Genootschap.

Afb. Adolphe Jouvenel, P. Paul Rubens, reliëf van gips, detail, 1846-1867 (BK-KOG-8349), Koninklijk Oudheidkundig Genootschap.

Dit soort gipsen zijn meestal gemaakt naar penningen. Een afdruk kan gemaakt zijn van het stempel, waarmee de penning is geslagen, of van een afdruk in was van de penning zelf. Vroeger was er een levendige handel in gipsafdrukken van penningen en munten, een vroeg voorbeeld van een goedkoop souvenir. Als dat hier ook het geval is, dan is de vraag: naar welke penning?

Ik vond een bronzen penning met een beeltenis van Rubens en profil in de collectie van Teylers Museum, met de makersnaam 'Jouvenel': dat is de eerdergenoemde cartograaf, prentmaker en medailleur Adolphe Jouvenel, 'graveur des Konings van België'. De tekst en de kraag komen echter niet overeen met de gipsafdruk.

Afb. Adolphe Christian Jouvenel, Overlijden van P.P. Rubens in 1640 (later werk), ca. 1840, penning in brons, diameter: 46,5 mm, Teylers Museum.

Onder de zes andere Rubens-penningen in Teylers is er één zilveren, met een portret en profil, gemerkt met 'Simon F.', waar dat wel het geval is.

Afb. Jean Henri Simon, Overlijden van P.P. Rubens in 1640, penning in zilver, 1820, diameter 46,46 mm, Teylers Museum.

De Belgische medailleur Jean Henri Simon (1752-1834) maakte rond 1820 een serie medailles naar Nederlandse grootheden, waaronder Rembrandt, Boerhaave, de Groot, de Witt en Rubens. Simon was opgeleid als graveur door zijn vader, Jacob Simon. In 1775 werd hij in Chartres aangesteld als graveur bij de hertog van Orleans, en daarna als graveur van koning Lodewijk XVI, een positie die hij tot 1792 bekleedde. In revolutionair Frankrijk kreeg Simon daarna een indrukwekkende militaire carrière, die hem tussen 1792 en 1800 en in 1813-1814 volledig in beslag nam en die hij beëindigde als kolonel. Vanaf 1816 werkte hij in Brussel.

Simon gold als een buitengewoon getalenteerde graveur; sommige werken in edelstenen werden als authentieke antieke stukken verkocht aan de keizerin van Rusland. Hij maakte een serie portretten in penning van het Nederlandse koningshuis, en ook een serie etsen van Grote Nederlanders. De serie penningen van Grote Nederlanders door Simon was van enigszins wisselende kwaliteit. In Teylers zijn er ten minste 26 van aanwezig; de Rubens is de enige in zilver.